

TÜRKİYE'DEKİ SPOR EĞİTİM MERKEZLERİNİN TÜRK GÜREŞİNE KATKISI ve BAZI AVRUPA ÜLKELERİNDE SPOR EĞİTİM MERKEZLERİNİN DURUMU

*Yrd. Doç. Dr. Seydi KARAKUŞ
DPÜ. Fen Edebiyat Fak. B.S.BL.*

Şüphesiz insanların toplum içindeki olumlu gelişimi, uyumu ve verimliliğindeki ana unsur eğitimidir. Eğiticilerin yetişmesinde iyi organize olmuş sistemli eğitim müesseseleri tarafından gerçekleştirilir. Eğitim yaygınlığı ve kullanılabilir olması ile gelişmiş ülkeler arasında ön sıralarda yer almaktadır. Eğitim bir bütündür. Eğitim içinde yer alan her bir ünitenin ayrı bir önemi ve üst platforma çıkarılarak birbirleri arasında koordineli bir şekilde organizasyonu önemlidir. Bu ünitelerden biri de, beden eğitimi ve spordur.

Eğitim sisteminden her Türk vatandaşı Türkiye Anayasasının başlangıcındaki temel ilkeler çerçevesinde temel eğitim faaliyetleri içinde, Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde yerine getirilmesi öngörülmüştür (13).

Öz itibarıyla, ferdi Türkiye Cumhuriyetine karşı, görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş olmayı, ayrıca bedensel, ruhsal ve sosyal bakımlarından dengeli ve sağlıklı bir şekilde geliştirmeyi, bilimsel düşünme gücü ile geniş bir dünya görüşü, insan haklarına saygılı ve değer veren, bulunduğu topluma karşı sorumluluk duyan, üretken kişileri yetiştirmeyi amaçlar.

İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri ve davranış alışkanlığı kazandırmak suretiyle, hayata hazırlamak. Kendi ve çevresindekileri mutlu kılacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak, eğitimin genel amacı olarak ifade edilmektedir. Özel amacı da, yukarıda bahsi geçen özelliklerin etüd edilerek daha iyi bir duruma getirilmesini kapsar.

Beden eğitimi ve spor, yukarıdaki sisteme bağlı olarak Anayasanın 59. maddesi ve bu doğrultuda 1938' de çıkarılan 3530 sayılı Beden Terbiyesi Kanunu ile yürütülmüş olup, 1989'dan itibaren yeniden düzenlenen ve daha verimli hale getirilen 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü kanunu ile yürütülmektedir (12). Ayrıca, 222 sayılı İlköğretim Temel Eğitim Kanunu ve 3289 sayılı kanuna göre de, beden eğitimi ve spor faaliyetleri yürütmek üzere Spor Eğitim Dairesi Başkanlığı kurulmuştur. Başkanlık her yaş ve seviyedeki sporcuları yetiştirmek, yüksek performansla ulaştırmak, milli müsabakalara hazırlayarak uluslararası başarıları sağlamayı amaçlar (4). Daire başkanlığı ile beraber aynı sistemde hizmet veren federasyonlar eğitim ve kamp merkezleri şeklinde yapılanmaya giderek Türk sporuna hizmetlerini arttırırken, milli düzeyde başarıya etkinliklerinde de, önemli bir rol oynamaktadır. Uluslararası başarılarımızda, spor eğitim merkezleri ve bunlara bağlı olan kamplar önemli bir yer tutmaktadır.

Ülkemizde spor eğitim merkezlerinin arzu edilen seviyede hizmet verdiği söylenemez. Genel olarak, coğrafi konum, nüfus ve sporcu sayısı ile orantıladığımız da; şu anda mevcut 14 tane spor eğitim merkezi bulunmakta ve buralarda branş dağılımı (Güreş, Cimnastik, Bisiklet, Boks, Halter, Atletizm, Kayak) şeklindedir. Toplam sporcu sayısı 583, antrenör sayısı 32'dir. Dolayısıyla spor eğitim merkezi sayısı ve antrenörü yönü ile ihtiyaca yeterli düzeyde cevap verememektedir. Birde bunu kitleye bakan yönü ile değerlendirdiğimizde yetersiz olduğu görülmektedir.

Bazı Avrupa spor eğitim merkezlerine baktığımızda, imkanlardan daha geniş ölçüde olduğu bilinmektedir. Hatta, sporcuların haricinde halkın da katılabilmesi sağlanmış ve kitle sporu yaygınlaştırılmıştır. Böylece başarı düzeylerinin yüksek olmasına sebep olan kriter olarak kabul edebiliriz.

Ülkemizin milli sporcuların başarılı olduğu spor branşı olan güreşin daha iyi yaygınlaştırılması iyi yetişmiş eğiticiler ve düzenli, tam teşekküllü tesisler sayesinde olabilecektir. Güreş federasyonu sporcusunu yetiştirip, eğiterek elit seviyeye getirmesi için yeterli eleman, tesis, araç-gereç ihtiyaçlarının istenildiği gibi olduğu söylenemez (2).

Bizim de başarılı olduğumuz ve madalya aldığımız branşların başında güreş gelmektedir. Ülkemiz, spor eğitim merkezlerine baktığımızda, 14 tane bulunduğunu yukarıda ifade etmiştik. Bu spor eğitim merkezlerinin 11 tanesinde güreş branşı bulunmaktadır. 9 ilde sadece güreş, diğer 2' sinde cimnastik ve bisiklet branşları ile birlikte bulunmaktadır. Görülen o ki, diğer branşlara oranla daha fazla bir sayıya sahiptir. (14)

1923'den bu yana faaliyet gösteren Türk Güreş Federasyonu, Türk Spor Teşkilatı içerisinde en etkin branşlardan birisi olmuştur (1). Milli sporumuz olarak da kabul edilmesinde, Türk milletinin antropolojik ve karakter yapısına uygun olmasındandır (5). Ayrıca, kazanılmış ve kazanılmakta olan dereceler de, güreşe ayrı bir önem kazandırmıştır (10). Bu başarıların korunması ve daha iyi dereceler için, gelişen spor teknolojisinin yakından takibi önem kazanmıştır. Kendi bünyesinde yenileyici bir yapıya gitmesi hiç kaçınılmaz olmuştur. Yeni bir tekniğin kullanılması, teknolojiye uygun tesislerden istifade edilmesi ve değişen müsabaka sistemlerinin adaptasyonu için spor eğitim merkezlerinde araştırma ve geliştirme planlaması gerekiyor. Şu andaki, mevcut tesislerin kullanımının çok sınırlı olması amacına hizmet edemesine sebep olmaktadır. Örneğin, kampların bünyesinde bulunan mevcut tesislerin, ortalama 60-70 kişilik yatak kapasitesi olması, fazla branştan veya aynı branştan farklı yaş gruplarında çok sayıda sporcuyu barındırması, tesislerin barındırma açısından yetersizliği yanında sağlık, beslenme, araç ve antrenman yapılması yönüyle oldukça zorluklarla karşılaşmaktadır (8).

Her yaş grubu güreşçilerin aynı yerde bulunmaları da, organize güçlüğü doğurmaktadır. Ayrıca, kendi bölgelelerinden dışarı çıkmaları adaptasyonu zorlaştırırken, tesislerden istifade edilebilmesi de güçleşmektedir. Bunun yanısıra kamplardan alınan başarı düzeyi yüksek olması spor eğitim merkezlerine talebi artırmaktadır.

Şu anda, yıldız, genç, ümit ve büyükler serbest greko-romen sporculara kamp faaliyetleri Gençlik Spor Genel Müdürlüğü ve Spor Eğitim Dairesi Başkanlığı organizasyonu ile sağlanmaktadır.

Uluslararası müsabakalar için kamp merkezlerinin belirlenmesi güreş federasyonunun planlaması dahilinde ayarlanmaktadır. Bazen kamp merkezleri istenilen yerlerde müsait durumların olmaması nedeni ile kurulamaması da ayrı bir problem oluşturuyor. Seçilen kamp merkezleri, uluslara-

rası düzeyde müsabakaların yapılacağı yerle coğrafi ve iklim benzerliği göstermesine dikkat edilmekte. Bu sayede sporcuların performansına olumlu etkisi amaçlanmaktadır.

Son yıllarda, bilhassa 1995 ve 1996 Avrupa şampiyonalarında alınan başarıların kamp ve eğitim merkezlerinin önemini bir kat daha ortaya koymuştur. Uzun kamp çalışmaları sayesinde, 1995 yılında Serbest Güreş Milli Takım Avrupa şampiyonu olmuştur. 1996 yılında, Greko-Romen Takımı da 3 altın madalya alarak takım halinde 3. lüğü kazanmışlardır. Bilhassa yıldız genç güreşçilerin başarısındaki büyük payı kamp ve sporcu eğitim merkezleri oluşturmaktadır.

ESKİ VE YENİ GÜREŞÇİLERİN KAMP VE EĞİTİM HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Güreşi bırakmış ve halen spor yapan farklı kategorilerdeki eski ve yeni sporcuların kamplar ve tesislerle ilgili görüşleri yapılan çalışmalarda şu şekilde ortaya çıkmıştır.

Kampların ulaşım, haberleşme, sporcuların serbest zamanlarını değerlendirebileceği sakin yerlerde olmasını istemişlerken, kamplara ve Milli takımlara güreşçi seçiminde çok defa taraflı davranıldığı, güreşin dışından gelen kamp idarecilerinin güreşçiye çok iyi anlamadığı, kendi bölgelerinde (İllerde) kampa katılanlara harcırah verilmemesini, Milli Takımı çalıştıran antrenörlerin seçiminde bir kriterin olmamasından büyük ölçüde şikayetçi olunmaktadır.

Bunun yanında kampların kulüp çalışmalarına göre daha faydalı, moral yükselttiğini, beslenmenin iyi olduğunu büyük çoğunluk kabul etmiştir.

Ancak güreşin gelişmesi için bilhassa kamplarda, dolaşısıyla kampların yapıldığı spor eğitim merkezlerinde bulunması, araştırmaların yapılması istek ve arzuların dahilinde olup, şöyle sıralanabilir:

Sporcu eğitim merkezlerinin her türlü ihtiyaca cevap verecek yapıda tesis edilmesi kampların çok süreli olması yerine yılda 15-20 günlük birkaç kez periyodik olarak düzenlenip, sağlık ve kondisyon testlerinin kampların başında ve kamp bitiminde mutlaka yapılması gerekli. Ayrıca, milli müsabaka bitiminde 1-2 günlük moral kampları düzenlenmesinde yararlı olacağı ifade edilmektedir.

İsteyen güreşçinin eş ve ailesinde kamp tesislerini de kullanabilme imkanı şimdiden düşünülerek hazırlanmalıdır. Bununla beraber kamplarda görev yapacak antrenörler, özenle seçilmeli ve seçiminde şu hususlara dikkat edilmelidir: Güreş sporunu yapmış, adalet duygusu iyi gelişmiş, şevkatli, sporcu psikolojisini iyi bilen, hoşgörülü ve bilhassa Milli Takıma çok güreşçi vermiş olmasına dikkat edilmelidir..

Buna ilaveten sporcu isteğinin, % 75'lik bir değerde olması gerekiyor. Belirtilen özelliklere sahip bir antrenörün başarılı olduğu sürece görevde kalması çoğunluğunun teşkil eden görüşü ortaya koymuştur.

Netice itibarıyla, güreş kamplarının günümüz şartlarında yapılması spor eğitimi gelişimi ve verimliliği açısından kaçınılmaz bir ihtiyaç olarak görülmektedir.

Ne var ki, federasyonun müstakil kamp tesisine sahip olmaması, mevcut tesislerinde spor bilimine nitelik ve nicelik olarak düzenlenmemiş olması özlenen başarılarla ferdi çabalara bağlı kılmaktadır.

İngiltere’de Crystal Palace Milli Spor Merkezi

1952 yılında kurulan ve zaman içerisinde günün ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde geliştirilmiştir amaç halka, kulüplere ve okullara her türlü spor etkinliğinde bulunabilmesini sağlamaktadır. 25.000 öğrenci, yaklaşık 21.000 halk ve kulüp üyesi olmak üzere toplam 46.000 kişiye hizmet vermektedir.

Sadece bir branşta değil tüm branşların çalışması, yarışması, halkın sağlığı için spor yapması imkanlarına cevap verecek kapasitededir. Spor tesislerinin yanında ilk yardım, sporcu sakatlığı, her türlü tıbbi tesislerin yapılabileceği sağlık birimleri oluşturmuştur . Ayrıca eğitim çalışmaları için yapılan organizasyonlara rahat cevap verebilen barınma yerleri bulunmaktadır. Bunun gibi tesisler İngiltere’nin bir çok şehrinde yapılmıştır (6).

Hollanda Milli Spor Merkezleri

İngiltere’dekine benzeyen bu spor merkezi 1971 yılında inşa edilmiştir. Milli spor merkezi olması münasebetiyle Hollanda Spor Federasyonu ile konfederasyonu bütün spor dernekleri ile ilgili spor organizasyonları ve 90’dan fazla diğer üye dernekleri ile yaklaşık 4,5 milyon katılan personel bulunmaktadır (3).

Yeterince tesis bulunan bu merkezde saha ve salonlar antreman ve müsabaka için fazlası ile yeterlidir. Bu merkeze ulaşım kara ve demir yolu ile örülmüş ve sporcuların her türlü faaliyetlerine cevap verebilen tesisler oluşu bu konudaki problemleri ortadan kaldırmıştır.

Yine sporcu sağlık konusu sosyal, kültürel ve ekonomik problemler kalmadığı gibi sportif araştırma yapmaya müsait her türlü imkan sağlanmıştır.

Fransa, Almanya, İtalya, Danimarka gibi, batı ülkelerinde bu gibi örnekleri daha da çoğaltmak mümkündür (11). Ancak esas olan gayemiz, örnekleri göstermek değil , benzerlerini hatta daha iyilerini inşa etmek elimizdeki tesisleri geliştirmek her hizmetin devletten beklenmesi yerine halkında katkısını sağlayarak sporun milletlerarası mücadeledeki yerinin önemini kavratmak olmalıdır.

TÜRKİYE’DE SPOR EĞİTİM MERKEZLERİ

Osmanlı’da bizzat padişahların güreş yapması ,güreşçi-yi sarayda barındırması , pehlivan tekkeleriyle güreşçilere toplumda iyi bir yer bulması hep söylenen konular olmuştur (7).

Cumhuriyet döneminde bir ekol gösterilen Yaşar Doğu’nun güreşçiliğinin yanında sporcu seçmesi koruması barındırması, onun içinde bulunduğu şartları iyi değerlendirilmesi ile olmuştur (9).

21.yy. enformasyonel çağ olarak adlandırıldığı şu zamanda spor biliminde yetişmiş eğitimcilerin, okul, kulüp ve

federasyon bütünlüğü içerisinde üniversitelerde ve güreş sponsorluğu yaygınlaştırılarak halk ile de, iş birliği sağlanıp spor merkezleri hem çoğaltılır hemde günümüz şartlarına göre geliştirilebilir. Türk güreşi için uğraş verenlerin bunu başarmasının çok zor bir durum olmadığı kanaatindeyiz.

Güreş araştırma geliştirme merkezleri, Türkiye’nin coğrafi bölgelerini ve nüfus yoğunluğu dikkate alınarak üniversitelerle beraber çalışma sağlanabilecek bölgelere bir an önce açılmalıdır.

Böylece devlet, Anayasanın 59. maddesi gibi başarılı sporcu koruyacak hemde idari görevlerdeki kişiler kısa vadedeki başarıları hedef olarak mevcut elit güreşçilerle ilgilenecektir. Halbuki Anayasanın 58. maddesindeki “Sporun Yaygınlaştırılması” esas alınarak tabanda yapılacak araştırma ve çabalar sayesinde sporcu potansiyeli değerlendirilecektir. İl’lerde elit güreşçiler çoğalmış olacaktır . Bunun için yaygın faaliyetlerin başında sporcu eğitim merkezlerinin geldiği söylenebilir. Ne varki, bu merkezlerin çağın ihtiyaçlarına cevap verebilecek özellikte düzenlenmesi, buralarda görev alacak eğitim elemanlarının iyi seçilmiş ve oturmuş bir sistem sayesinde olacaktır.

KAYNAKLAR

1. ARIKAN Yusuf, “Cumhuriyetin Kuruluşundan Günümüze Kadar Yapılmış Olan Türkiye Büyükler Greko-Romen ve Serbest Güreş Şampiyonları Teknik Noteceleri” .Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı .Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1989 , s.10.
2. AVCIOĞULLARI Cevdat, Türkiye Güreş Liginde Katılan Kulüplerin Çalışma Şartları ve Sporcu Kaynakları. İstanbul Güreş İhtisas Kulübü Koruma Vakfı Yayını, No:6, İstanbul 1993, s.42.
3. Beck, P.A. Vanz National Sports Centre, Papendal the Netherlands. British Journal of Britiish Association of Sports and Medicine . Vol:24,Number:1, March 1990,s.3-8.
4. Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Misafirhane Eğitim ve Kamp Tesisleri İşletme Yönetmeliği, Ankara 1985.
5. DPT. V.Beş Yıllık Kalkınma Planında Beden Eğitimi ve Spor (1985- 1989), Ankara 1985.
6. Donald Roce Mc, Crystal Palace National Sport Centre, London, N.K. British of Sports Medicine. Journal of the British Association of Sports and Sport .Medicine Vol: 24, Number:1, March 1990,s.3-4
7. GÜVEN Özbay,“Minder Güreşini Seçenlerin Tercihinde Rol Oynayan Psikik Özellikleri”. M.Ü.Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi , İstanbul 1990 , s.74.
8. İMAMOĞLU, Osman, “Türkiye’de Sporcu ve Seyirci Sağlığı”. M.Ü.Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı , Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul 1991, s.353-354.
9. KARAKUŞ Seydi, “Cumhuriyet Dönemi Türk Güreşinde Yaşar Doğu’nun Yeri, Önemi Ve Etkisi”, M.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi Spor Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1990, s. 74.
10. KARAKUŞ Seydi, “Spor Kamplarının Zaman, Mekan, Eğitim Açısından Organizasyonu-Güreş Kampları Örneği-” M. Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul 1993, s.25.
11. SIPAL. C. M. Avrupa Konseyine Üye Ülkelerde Sporun Teşkilatlanması Dış İlişkiler Daire Bşk. Yayın No: 79 Ankara 1989.
12. 3289 Sayılı Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü Yasası, Ankara 1986.
13. 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu, Md. 2, 24.6.1973 Tarih ve 14574 Sayılı Resmi Gazete 14. Spor Eğitim Dairesi Başkanlığı, 03123116117, 09/APR/1996 (FAKS)